

Vraag	Antwoord	Scores
-------	----------	--------

Opgave 2 Sociale ongelijkheid

13 maximumscore 4

Voorbeelden van juiste antwoorden zijn (twee van de volgende):

- Er vond een sterke uitbreiding plaats van het stelsel van sociale zekerheid. De overheid beschermt haar burgers tegen de gevolgen van bestaansrisico's (als werkloosheid, ziekte, arbeidsongeschiktheid en ouderdom) door middel van een uitgebreid stelsel van sociale zekerheid. Daardoor zijn de verschillen tussen arm en rijk kleiner geworden. ("De verzorgingsstaat legde een bodem aan de onderkant." regels 36-37)
- Inkomenshervreiding / het streven naar een aanvaardbare inkomensverdeling is in de Nederlandse verzorgingsstaat een neven-doel van de overheid.
De hogere inkomensgroepen dragen via progressieve belastingen meer bij aan de verzorgingsstaat dan de lagere inkomensgroepen. / Mensen met geen inkomen / lagere inkomens uit arbeid ontvangen sociale uitkeringen, huurtoeslag, zorgtoeslag e.d. Deze zaken leiden tot een minder scheve inkomensverdeling.
- In de verzorgingsstaat geeft de overheid financiële ondersteuning aan een breed scala aan zorg-, welzijns- en onderwijsvoorzieningen. Mensen met lagere inkomens kunnen dankzij de overheidsuitgaven voor zorg en hulpverlening en onderwijs gebruikmaken van voorzieningen op deze terreinen. / Door een meer gelijke toegang tot hoger onderwijs zijn de kansen voor scholieren van gezinnen uit de lagere inkomensgroepen op een aantrekkelijk betaalde baan gestegen.

per juiste uitleg

2

Vraag	Antwoord	Scores
14	maximumscore 3	
	<ul style="list-style-type: none"> De christendemocraten hebben als motief solidariteit (naastenliefde) / hebben als motief de wens van gespreide verantwoordelijkheid (de rol van werknemers- en werkgeversorganisaties in de uitvoeringsorganen van het sociale zekerheidsstelsel) 	1
	<ul style="list-style-type: none"> De liberalen hebben als motief dat de vrije ondernemingsgewijze productie gehandhaafd blijft en konden zich vinden in de uitbreiding van de verzorgingsstaat / de sociale zekerheid 	1
	<ul style="list-style-type: none"> De sociaaldemocraten hebben als motief het verminderen van de sociale ongelijkheid / het bevorderen van onderlinge solidariteit / zekerheid als recht in plaats van liefdadigheid / verschaffen van bestaanszekerheid 	1
15	maximumscore 2	
	Voorbeelden van juiste antwoorden zijn:	
	<ul style="list-style-type: none"> Hoofdprobleem van de verzorgingsstaat: De problematiek van de betaalbaarheid/beheersbaarheid van het stelsel van sociale zekerheid 	1
	<ul style="list-style-type: none"> Uitleg: De uitgaven van de sociale zekerheid bleven stijgen, gecombineerd met een financieringstekort bij de overheid. / De uitgaven voor de publieke sector groeiden tot midden jaren tachtig sneller dan het bruto binnenlands product (BBP). (Het BBP is het totaal van wat in een land wordt geproduceerd aan goederen en diensten. Het BBP is een belangrijke maatstaf voor de economische prestaties van een land.) 	1
	of	
	<ul style="list-style-type: none"> Hoofdprobleem van de verzorgingsstaat: Er werd een te groot beroep op het stelsel gedaan (door veel meer mensen dan door de wetgever was voorzien) / De sociale zekerheid werkte 'inactiviteit' of 'passiviteit' in de hand 	1
	<ul style="list-style-type: none"> Uitleg: De getalsmatige verhouding tussen werkenden en uitkeringsgerechtigden verslechterde, het draagvlak werd smaller / de arbeidsparticipatie werd te laag 	1

Vraag	Antwoord	Scores
16	<p>maximumscore 2</p> <p>Voorbeelden van juiste antwoorden zijn (twee van de volgende):</p> <ul style="list-style-type: none"> – Opkomst van het marktdenken. / Het besef groeide dat marktwerking kan leiden tot geringere kosten en efficiëntere werkwijzen. – Politieke partijen en maatschappelijke organisaties zijn anders gaan denken over de rol van de overheid. / Er is minder vertrouwen ontstaan in de sturende werking van de overheid. – Individualisering heeft geleid tot afnemende solidariteit. – Ontideologisering van de politiek: politici laten zich minder leiden door ideologische principes wat mede resulteerde in de samenwerking tussen sociaaldemocraten (PvdA) en liberalen (VVD en D66) in de paarse coalities in de jaren negentig van de vorige eeuw. – Bevorderen van de individuele verantwoordelijkheid van de burger. – Groepen burgers laten zich minder leiden door waarden als naastenliefde/solidariteit. 	
	per juist antwoord	1
17	<p>maximumscore 2</p> <ul style="list-style-type: none"> • het harmoniedenken • Voorbeelden van een juiste uitleg zijn (één van de volgende): <ul style="list-style-type: none"> – Het was – net zoals vóór de oorlog – de tijd van de verzuiling. “In de katholieke en protestantse zuilen werkten werkgevers en werknemers met elkaar samen” (regels 66-68). In de maatschappijopvatting van de katholieke en protestantse zuilen stonden belangenovereenstemming en zoeken naar de gezamenlijke oplossingen centraal. Deze opvatting is kenmerkend voor het harmoniedenken. – Werkgevers en werknemers van verschillende politieke (en religieuze) gezindten vonden elkaar in de Stichting van de Arbeid en in het gemeenschappelijk overleg met de regering. Deze mogelijkheid om aan de top invloed uit te oefenen op het sociaaleconomisch beleid was de belangrijkste reden voor de sociaaldemocratische stroming om in het harmoniemodel mee te doen. 	1 1

Vraag	Antwoord	Scores
18	<p>maximumscore 4</p> <p>Voorbeeld van een juist antwoord is:</p> <ul style="list-style-type: none"> – reproductietheorie: <ul style="list-style-type: none"> • Van Goor is sceptisch over de openheid van ‘dit soort standen’, de stand van topmanagers (regels 97-98). Dit past bij de reproductietheorie. Deze theorie stelt dat maatschappelijke verhoudingen worden gereproduceerd als gevolg van verschillen in cultureel kapitaal en socialisatie (socialisering) / als gevolg van verschillen in levensstijl, ideologie en saamhorigheidsgevoel. De stand van de topmanagers is gesloten omdat deze een eigen levensstijl heeft en er veel in eigen kring wordt getrouwd (regels 71-80). Het is dus moeilijk om toegang te krijgen tot een bestaande elite – meritocratietheorie: <ul style="list-style-type: none"> • Volgens de tekst (regels 94-96) is de ‘elite’ / stand van leidinggevend en opener dan vroeger, toen afkomst belangrijker was dan diploma’s. Nu zijn de diploma’s belangrijker geworden. Dat past bij de meritocratietheorie. / De opvatting van de PvdA-leider Wouter Bos dat hij ‘slechts geïnteresseerd is in gelijke kansen, niet in gelijke uitkomsten’ (regels 86-89) is ook een typisch voorbeeld van de meritocratietheorie. <p>Deze theorie zegt dat mensen een positie in de samenleving veroveren op basis van persoonlijke capaciteiten en opleidingsniveau</p>	<p>2</p> <p>2</p>
19	<p>maximumscore 2</p> <p>Het optreden van het Kamerlid van D66 past in dit geval bij het dualisme. De D66-fractie neemt hier een standpunt in dat afwijkt van het standpunt van het kabinet. / D66 als regeringspartij lijkt steun te zoeken bij de oppositiepartijen. Dit is opmerkelijk want regeringspartijen zitten veelal op de lijn van het kabinet en steunen het kabinetsstandpunt. De situatie waarin regeringspartijen en kabinet relatief onafhankelijk van elkaar opereren en hun eigen afzonderlijke verantwoordelijkheden benadrukken, wordt dualisme genoemd.</p>	
20	<p>maximumscore 2</p> <ul style="list-style-type: none"> • interpellatierecht / recht op interpellatie / recht op spoeddebat • De Tweede Kamer roept de minister van Binnenlandse Zaken ter verantwoording in een debat over de beloning van topbestuurders van zorgverzekeraars 	<p>1</p> <p>1</p>

Vraag	Antwoord	Scores
21	maximumscore 2	
	<ul style="list-style-type: none"> • de rol van de overheid als regelgever en initiator van beleid / als ontwerper en uitvoerder van beleid / de rol van de overheid als bewaker van macro-economische stabiliteit 	
	<p>Voorbeeld van citaten (één van de volgende):</p>	1
	<ul style="list-style-type: none"> – Bij de rol van de overheid als initiator van beleid: “... een inkomensbeleid waardoor de allerlaagste inkomens erop achteruit gingen ... gelaten.” (regels 5-10) Jongerius spreekt het kabinet aan op het gevoerde inkomensbeleid. 	
	<ul style="list-style-type: none"> – “Waar wij behoefte aan hebben ... economie.” (regels 36-40). (Kennelijk is dat beleid er volgens de FNV (nog) niet.) 	
	<ul style="list-style-type: none"> • de rol van de overheid als overlegpartner / de rol van de overheid om te proberen te komen tot overeenstemming met de sociale partners over het beleid (of gezamenlijk beleid) met de sociale partners 	
	<p>Citaat: “Daarbij merken we ... het vertrouwen?” (regels 11-26)</p>	1
	<p><i>Opmerking</i> Alleen 1 punt toekennen indien rol van de overheid met bijbehorend citaat juist is.</p>	
22	maximumscore 2	
	<ul style="list-style-type: none"> • integratie / sociale functie 	1
	<ul style="list-style-type: none"> • Betaalde arbeid is één van de belangrijkste mechanismen tot integratie in de samenleving. Als Marokkaanse ouderen en jongeren een betaalde baan hebben, helpt dat segregatie te voorkomen 	1
23	maximumscore 4	
	<p>Het antwoord dient de volgende elementen te bevatten:</p>	
	<ul style="list-style-type: none"> • In de opvatting van de wethouder is het verschil in scholing en onderwijskansen de voornaamste algemene factor die de sociale ongelijkheid verklaart. (De andere factoren zijn de achterliggende invloeden op onderwijskansen.) 	1
	<p>– Uitleg mechanisme:</p>	
	<ul style="list-style-type: none"> • De (Marokkaanse) vaders zijn laag opgeleid en hebben geen uitzicht op werk (regels 14-16) / hebben een gering cultureel kapitaal 	1
	<ul style="list-style-type: none"> • Daardoor zullen deze vaders hun kinderen minder goed kunnen ondersteunen bij hun opleiding / zijn kinderen uit dergelijke milieus minder gemotiveerd, krijgen minder kennis en vaardigheden mee van huis uit dan kinderen uit de zogeheten hogere sociale milieus 	1
	<ul style="list-style-type: none"> • Dit leidt tot slechte schoolprestaties en het niet behalen van diploma’s. De kans op werkloosheid en laag betaalde banen neemt toe en daardoor het bestendigen van sociale ongelijkheid 	1